

Fra: Kragerøvassdragets Grunneierlag
v. Leder Leif Grønstad, Gjerdeveien 8, 3766 Sannidal
Mail: lgron@kebas.no Mob: 908 40 558

Sannidal 19. Mai 2014

Til: Miljødirektoratet, Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim
Mail: post@miljodir.no

Reetablering av laks i Kragerøvassdraget

Bakgrunn:

I Drangedal og Sannidal har vi lenge vært klar over at Kragerøvassdraget er et flott og velegnet vassdrag for laks og sjøaure om fiskene hadde kommet opp, og smolten ut igjen. Tidlig ble vi imponert over hva som var utrettet i Agderfylkene. Det kan se ut som om Kragerøvassdraget er det siste store vassdraget på Skagerakkysten som ikke har fått tilbake en reproduserende laksestamme.

Kragerøvassdragets Grunneierlag er:

Kragerøvassdragets Grunneierlag, stiftet i Drangedal 19. juni 2007, er en sammenslutning av grunneiere med fiskerett i Kragerøvassdraget. Samvirkeforetaket har begrenset ansvar, vekslende medlemstall, vekslende kapital og medlemmenes ansvar er begrenset til innbetalt kapital. Reg.nr. 993402087

Kragerøvassdragets og laksens historie i vassdraget:

Tidligere herredskogmester Olav Tveitereid har ved historiske undersøkelser vist at Kragerøvassdraget i tidligere tider, var et betydelig lakseførende vassdrag. Det siste daterte dokument vi har tilgjengelig som viser dette er fra 21. mars 1787. Dokumentet gjelder Rørholt nordre, hvorfra en part, Aasland selges og hvor "Laxebrugs herlighet" inngår som en del av gårdens verdi. Dette da en tilløpselv til Toke renner over Aaslands grunn. En rekke stedsnavn med tilknytning til laks og laksefangst er registrert. Vår gamle forsvarsordning - Leidangen, hvor mobiliseringsplikt rakk så langt laksen gikk omfattet hele Drangedal. Verket er samlet og vil bli utgitt.

Vitenskaplig arbeid for å avdekke mulighet for gjeninnføring av reproduserende laksestamme:

På grunnlag av at alle andre større vassdrag hadde fått igjen reproduserende laks og de historiske funn Olav Tveitereid gjorde, ønsket grunneierlaget å undersøke mulighetene for reetablering av laks i vassdraget. Vi ønsket å få dette arbeidet utført på beste måte, av landets ledende ekspertise på fagfeltet for at det utførte arbeid skulle være best mulig grunnlag for senere beslutninger. NINA ble engasjert for å utrede vassdragets framtidige produksjonspotensiale og muligheten for å få tilbake en reproduserende laksestamme i Kragerøvassdraget.

NINA rapport 145 utredet vassdragets produksjonspotensial til 1,9 - 4,5 ton laks/ år konservativt anslått, og vurderte mulighetene for lakseoppgang med trappeløsning som helt greie. Rapporten viser 69 km elvestrekning tilgjengelige for laks når oppgangs- og utgangsinnetninger er etablert. Et

fullrekruttert Kragerøvassdrag kan bli blant landets 30 beste lakseelver ut fra fangst. Rapporten antyder 12-20 år til full reetablering etter at opp- og utgangsinnetninger er ferdig. Sørlandskysten er fri for oppdrettsanlegg, og vi håper også i framtid å være forskånet for sykdomsproblemer vi har forstått lett overføres fra nærliggende fiskeoppdrettsanlegg.

Vannkvaliteten i vassdraget er god.

NINA rapport 943 utreder lakseoppgangsinnetninger basert på kjente laksetrappløsninger og en kombinasjon av trapp og heis. Det er også foreslått smoltutgangsinnetninger, basert på NIVA's fullskalastudier i Storelva. NINA Rapporten tar for seg alle 5 dammer og beskriver løsninger for hver dam ganske detaljert.

Kragerøvassdragets Grunneierlag støtter helhjertet å bruke de beste krefter vi har i landet for å sikre at ting gjøres riktig med en gang. Vi ber om at permanente, funksjonsdyktige, sikre og varige løsninger blir iverksatt.

NINA Rapport 983 skisserer reetableringsstrategi for laks i Kragerøvassdraget. Vassdraget hadde en betydelig laksestamme fram til 1600 tallet, men mistet sin opprinnelige laksestamme på grunn av dambygging for sagbruk, som startet på 1600 tallet.

I skissen anbefaler NINA at ut fra biologiske kriterier at det reetableres en bestand gjennom utsetting av øyerogn fra stamfisk hentet fra det nærliggende Skiensvassdraget.

Vi ønsker som NINA å starte videre kartlegging for å utarbeide en fullstendig reetableringsplan.

Samarbeid og enighet om å utrede mulighetene i Kragerøvassdraget:

Kragerøvassdragets Grunneierlag har også ønsket å få klarlagt om tiltaket er samfunnsøkonomisk lønnsomt og få belyst hvilke næringsmuligheter reetablering av en reproduserende laksestamme i vassdraget kan gi. Denne oppgaven er utført av Norskog som også påtok seg prosjektledelse. Prosjektet blei kalt lakse- og næringsprosjektet i Kragerøvassdraget. Til sammen har det vært lagt ned mer enn 1300 dugnadstimer i forbindelse med utredningene. Den totale økonomiske rammen var 2,3 mill kroner. Det største beløpet har Skagerak Kraft bidratt med. De andre bidragsyterne har vært kommunene, Drangedal og Kragerø, Fylkesmannen i Telemark, Telemark fylkeskommune og Kragerøvassdragets Grunneierlag. Det fiskefaglige arbeid er samlet og rapportert i 3 rapporter som er vedlagt dette brevet.

Næringsmessige utredninger i og rundt Kragerøvassdraget:

Næringsrapporten: Næringsutvikling i Kragerøvassdraget-En mulighetsstudie, utarbeidet av Norskog og finansiert av Innovasjon Norge, er også vedlagt.

Norskog har også skrevet en samlerapport: Laks i Kragerøvassdraget- Samlerapport, hvor de fiskefaglige rapporter settes i en næringsmessig sammenheng. Rapporten oppsummerer resultatene i de fiskefaglige rapporter og tar for seg hvilken betydning tilbakeføring av laksen kan ha for grunneiere og innbyggere i området langs vassdraget.

Vi legger også ved rapport fra Øverby skog angående stedegne fiskestammene i Toke.

Konsesjonsvilkår i Kragerøvassdraget:

Konsesjonsvilkårene viser at regulanten har godtatt å bekoste undersøkelser, bygging, vedlikehold og drifting av fisketrapper, dersom krav om dette blir utløst fra Miljødirektoratet. Som det går fram av NINA-rapporten er det mulig å bygge innredninger både for lakseoppgang og innredninger for

smoltutvandring. Kostnadene for dette (kr 32 mill kroner) synes godt overkommelige. Kraftproduksjonen genererer hvert år tosifrede millioninntekter.

Et lønnsomt prosjekt:

Rapporten fra Norskog viser også at dette på sikt er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Dersom dette vassdraget ikke hadde vært utbygd og skulle utbygges i dag, er det vanskelig å se at det ville vært gjort uten innretninger for laksen. At utbygger i mange år har hatt fortjeneste som samlet langt overstiger kostnadene ved å få laksen tilbake i vassdraget kan umulig være et argument for at de konsesjonsbetingelser de har ikke skal settes ut i livet.

Det bemerkes også at begge ordførerne i de to berørte kommunene Drangedal og Kragerø støtter og ønsker prosjektet med reetablering av en reproduserende laksestamme i Kragerøvassdraget velkommen.

Norge har forpliktelser til å bevare den nordatlantiske laksen. Grunneierlaget og de to kommunene ønsker å bidra til at disse forpliktelsene holdes.

Våre ønsker til Miljødirektoratet:

Kragerøvassdragets Grunneierlag viser til konsesjonsbetingelsene Skagerak Kraft AS har i Kragerøvassdraget. Grunneierlaget håper Miljødirektoratet nå pålegger Skagerak kraft å gjennomføre sine konsesjonsforpliktelser. Som vedlagte rapporter viser foreligger nå vitenskapelig kunnskap om hvordan tilbakeføring av reproduserende laksestamme og lakseoppgang med smoltutgang kan gjøres på varig og funksjonssikker måte. Nå som kompetansen om hvordan dette kan gjøres riktig er operativ, bør tiltaket gjennomføres så raskt som mulig. Skagerak Kraft AS bør ta en ledende og ansvarlig rolle når det gjelder å få laksen tilbake i vassdraget. Dette gjelder også sjøaure og ål.

Vi vil gjerne komme til møte med Direktoratet dersom dette er ønskelig.

Denne henvendelsen sendes også som brev.

Vennlig hilsen

Kragerø vassdragets Grunneierlag

Leif Grønstad

Leder

Arne Larsen

Kasserer

Vedlegg:

1. NINA Rapport 145, Reetablering av laks i Kragerøvassdraget *Forprosjekt*. Forseth, Lund og Ugedal
2. NINA Rapport 943, Reetablering av laks i Kragerøvassdraget. *Anbefalte tiltak for å sikre toveis vandringsmuligheter*. Kvingedal, Forseth, Kroglund og Fjeldstad.
3. NINA Rapport 983, *Skisse for reetableringsstrategi for laks i Kragerøvassdraget*. Forseth, Kvingedal og Gabrielsen.
4. Øverby Skog Rapport ØS4-2011. *Fiskebiologiske undersøkelser i Toke i Drangedal*.
5. Norskog: *Næringsutvikling i Kragerøvassdraget. En Mulighetsstudie*. Elsrud, Nøkleholm, Dale og Berntsen
6. Norskog: *Laks i Kragerøvassdraget. Samlerapport*. Elsrud.
7. Konsesjonsbetingelser og manøvreringsreglement for Kragerøvassdraget [NVE]
8. Støtte fra ordførerne i Drangedal og Kragerø